

ประวัติและการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ประวัติ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้ก่อตั้งขึ้นโดยสืบเนื่องจากการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "ปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย" ณ หอประชุมคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑-๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัญหาหนึ่งในบรรดาหลาย ๆ ปัญหาที่ได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา คือ เรื่องการขาดแคลนตำราเรียนเห็นว่าหนังสืออุเทศ ภาษาไทยที่ดียังขาดอยู่มากในเกือบทุกแขนงวิชา จึงจำเป็นต้องอาศัยตำราต่างประเทศ ซึ่งนักศึกษาอ่านไม่ค่อยเข้าใจ หรืออาจจะเข้าใจบ้าง แต่ต้องใช้เวลาอย่างมาก จึงเห็นว่าบรรดาอาจารย์มหาวิทยาลัยควรจะได้รับการสนับสนุนการเขียนการแปล หรือการเรียบเรียงตำราภาษาไทย^๑ ฉะนั้นกลุ่มที่ได้สัมมนาอันประกอบด้วยนักวิชาการหลายท่านรวมทั้ง ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยในขณะนั้นก็ได้ปรึกษากับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงศ์ประพันธ์ ซึ่งขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งนายกสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย^๒ ในที่สุดก็ได้ตั้งเป็นโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อนุมัติโดยมติคณะกรรมการสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๐๘ ได้ตั้งคณะกรรมการบริหารฯ ชุดแรกอันประกอบด้วย

^๑ เสน่ห์ จามริก และคนอื่น ๆ, "แขนงวิชา แนวหลักสูตร และวิธีการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย," ใน รายงานสัมมนาเรื่องบทบาทและปัญหามหาวิทยาลัยในประเทศไทย ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๑-๕ มิถุนายน ๒๕๐๗, กมล สมวิเชียร และคนอื่น ๆ, ผู้รวบรวมและจัดพิมพ์ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗), หน้า ๖๗.

^๒ สัมภาษณ์ เสน่ห์ จามริก, ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๖.

นายป่วย	อึ้งภากรณ์	ประธานกรรมการ
นายพันธุม	ดิษยมณฑล	กรรมการ
นายเกษม	ศิริสัมพันธ์	"
นายนิพนธ์	คันธเสวี	"
นางสาวนิออน	สนิทวงศ์	"
นายประชุม	โฉมฉาย	"
นายอรุญ	ธรรมโน	"
นายพิทยา	สายหู	"
นายไพจิตร	เอื้อทวีกุล	"
นายสุลักษณ์	ศิวัธชัย	"
นายสังเวียน	อินทริวิชัย	กรรมการและเหรัญญิก
นายเสน่ห์	จามริก	กรรมการและเลขานุการ ^๑

โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นี้ มีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ในระยะเริ่มแรกติดต่อกับมูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์ ให้ช่วยเหลือในด้านการเงินสำหรับ ๓ ปีแรก เป็นเงินปีละ ๑๐,๐๐๐ เหรียญอเมริกัน (หนึ่งหมื่นเหรียญ) โดยที่ต่อจากนั้นก็ช่วยตัวเองโดยหาแหล่งสนับสนุนจากภายในประเทศต่อไป ถึงแม้ว่าโครงการตำราฯ มีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยก็จริง แต่มีคณะกรรมการบริหารโครงการโดยเฉพาะเป็นเอกเทศ มีสิทธิกำหนดนโยบาย และดำเนินงานตามโครงการนี้โดยเด็ดขาดและเป็นอิสระในด้านทุนทรัพย์ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อคกี้เฟลเลอร์ดังกล่าว ต่อมาก็ใช้จ่ายทุนที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือที่ตีพิมพ์^๒ ในปี ๒๕๑๗คณะกรรมการบริหารมี ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ เป็นประธาน เห็นว่าโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ควรแยกตัวออกจากสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย จัดตั้งเป็น "มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์" มีฐานะเป็นนิติบุคคล^๓ ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ ที่ศาลาว่าการ

^๑สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๔.

^๒สัมพันธ์ เสน่ห์ จามริก, ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการตำรา, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๒.

^๓สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๔๐ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ณ ห้องอาหารโรงแรมเวียงใต้ กรุงเทพฯ" (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๗) (อัดสำเนา)

กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย เป็นที่เรียบร้อย เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๑^๑ มีสำนักงานถาวร เป็นตึกแถว ๓ ชั้น เลขที่ ๔๑๓/๓๘ ถนนอรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๗ และสาเหตุที่ทำให้การจัดตั้งเป็นมูลนิธิโครงการตำราฯ ล่าช้าไป นับเป็น เวลาถึง ๔ ปี นับตั้งแต่ความคิดริเริ่มในการจัดตั้งเป็นมูลนิธิโครงการตำราฯ นั้น เนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมือง วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙^๒

รายชื่อคณะกรรมการก่อตั้งมูลนิธิฯ

๑. นายเสน่ห์	จามริก
๒. นางสาวกุสุมา	สนิทวงศ์ ฌ อยุธยา
๓. นายโกศล	ศรีสังข์
๔. นายเฉลิม	ทองศรีพงศ์
๕. นางสาววันเพ็ญ	บงกชสถิตย์
๖. นายชัย	กิจธรรม
๗. นายสมบัติ	จันทรวงศ์
๘. นายเกริกเกียรติ	พิพัฒน์ เสรีธรรม
๙. นางสาวสดชื่น	ชัยประสาน

^๑"ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การก่อตั้งมูลนิธิโครงการตำราฯ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "ราชกิจจานุเบกษา" ๔๕ (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑): ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖-๑๗.

^๒"กระทบทไพล่ปัญญาชน ข่าวกจากมูลนิธิโครงการตำราฯ และคุยกับ เสน่ห์ จามริก," โลกหนังสือ ๑ (กรกฎาคม ๒๕๒๐): ๘.

๑๐. นายทักษ์ เฉลิมเกียรติ

๑๑. นายบดินทร์ อัครวิทย์

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิมีดังนี้ คือ

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัยและก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ทั่วราชอาณาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัยและตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสารทางวิชาการ ออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง^๒

การดำเนินงานของมูลนิธิฯ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีคณะกรรมการบริหารฯ ประกอบด้วย บุคคลไม่เกินสิบเก้าคนและไม่น้อยกว่าสิบเอ็ดคน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี เมื่อตั้งคณะกรรมการแล้ว ให้เลือกประธานหนึ่งคน เลขานุการหนึ่งคนและเหรัญญิกหนึ่งคน ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลง กรรมการที่เหลือจะพิจารณาเลือกบุคคลเข้าเป็นกรรมการแทนจนครบจำนวน และในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวคนใดไม่อยู่ จะเลือกกรรมการคนอื่นเป็นผู้ทำการแทน ปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหารฯ จำนวน ๑๕ คน และมีเจ้าหน้าที่ประจำ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "ตราสารมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์" (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๐), หน้า ๔-๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑.

I 15846520.

๒ คน คือ วุฒิ ศศ.บ ๑ คน และ ปวช. ๑ คน มีหน้าที่รับผิดชอบในการธุรการทั้งหมด ร่วมมือประสานงานกับบรรณาธิการและโรงพิมพ์ รวมทั้งรับผิดชอบในการจัดสรรจำหน่าย และการเก็บเงินค่าขายซึ่งอยู่ในความควบคุมของเหรียญก^๑

คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่

๑. กำหนดนโยบายและโครงการดำเนินงาน
๒. วางแก้ไขปรับปรุงระเบียบปฏิบัติงาน
๓. พิจารณาอนุมัติการรับทุนดำเนินงาน
๔. อนุมัติหนังสือ และผู้แต่ง แปล เรียบเรียง รวมทั้งกำหนดค่าสมนาคุณ
๕. อนุมัติการตีพิมพ์หนังสือของมูลนิธิฯ
๖. รับผิดชอบจัดการเงินทั้งหมดของมูลนิธิฯ ทั้งรายรับและรายจ่าย
๗. รับผิดชอบควบคุมการจำหน่ายหนังสือของมูลนิธิฯ
๘. ส่งเสริมการติดต่อร่วมมือระหว่างผู้สอนและสถาบันศึกษาต่าง ๆ^๒

คณะกรรมการจะมีการประชุมสามัญประจำทุกปีภายใน เดือนธันวาคม เพื่อ พิจารณากิจการดังต่อไปนี้

- ก. พิจารณารายงานเกี่ยวกับกิจการที่แล้วมา
- ข. พิจารณานัญชิ่งบุคคล
- ค. เลือกตั้งผู้สอบบัญชี
- ง. ปรึกษากิจการอื่น ๆ ของมูลนิธิ

^๑ สัมภาษณ์ ศรศักดิ์ ชูสวัสดิ์, เจ้าหน้าที่ประจำมูลนิธิโครงการตำราฯ,

๒๕ กันยายน ๒๕๒๒.

^๒ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษย-
ศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๓.

สำหรับการประชุมทั่วไปจะมีการประชุม ๒ เดือนต่อ ๑ ครั้ง ในเรื่อง
ทั่วไป รวมทั้งการเสนอและพิจารณาการจัดพิมพ์หนังสือ ทั้งนี้ในการประชุมทุกครั้งต้อง
มีการการไปประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการจึงจะเป็นองค์ประชุม และ
ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นมติที่ประชุม ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันประธานจะเป็นผู้ชี้ขาด

คุณสมบัติของกรรมการ

๑. มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
๒. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
๓. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ยกเว้นเพราะเหตุความผิด
ทางการเมือง
๔. ไม่มีความประพฤติเสียหาย

กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

๑. อยู่ในตำแหน่งครบวาระ ๒ ปี
๒. ถึงแก่กรรม
๓. ลาออก
๔. ขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้
๕. เป็นผู้มีความประพฤติเสียหายหรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสม จนคณะกรรมการ
การมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงสองในสามของคณะกรรมการที่มาประชุม ทั้งนี้
โดยจะต้องแจ้งให้กรรมการทุกคนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน^๑

^๑มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "ตราสารมูลนิธิโครงการ
ตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์" (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์, ๒๕๒๐), หน้า ๒-๓.

การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ นอกจากมีคณะกรรมการบริหารฯ ดำเนินงานตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน ยังได้มีคณะกรรมการอีก ๒ ชุด ที่มีส่วนสำคัญในการผลิตหนังสือ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการสาขาวิชา และคณะกรรมการดำเนินงาน โดยคณะอนุกรรมการสาขาวิชาประจำ ๘ สาขาวิชา^๑ มีหน้าที่ประชุมปรึกษาในเรื่องการผลิตหนังสือ ในแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งมีหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือที่มีคุณค่า เพื่อจัดพิมพ์และเสนอต่อคณะกรรมการบริหารฯ ต่อไป แต่การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการสาขาวิชาประสบปัญหาทางการประชุม จึงเป็นอันยกเลิกคณะอนุกรรมการสาขาที่ประสบปัญหามากในครั้งแรก ยกเลิก ๓ สาขาวิชา คือ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา และสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ให้คงไว้แต่เฉพาะประธานอนุกรรมการสาขาวิชาเท่านั้น^๒ ต่อมาได้ยกเลิกคณะอนุกรรมการสาขา ทุกสาขาวิชา ให้มีเฉพาะประธานอนุกรรมการสาขาวิชา^๓ สำหรับคณะกรรมการดำเนินงานนั้น คณะกรรมการบริหารฯ ได้เลือกจากนักวิชาการ เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ (ผลจากการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๗๒ วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๖) วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการใหม่ได้เข้ามาร่วมงานของโครงการตำราฯ และถ้ากรรมการดำเนินงานบุคคลใด มีความตั้งใจ อุทิศเวลาต่อการดำเนินงานของโครงการตำราฯ อย่างจริงจัง ก็จะได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารฯ ต่อไป^๔

^๑ดูรายละเอียดหน้า ๔๐

^๒สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๗๒ วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๖," (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖) (อ้างสำเนา)

^๓สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๗๓ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๑๖," (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖) (อ้างสำเนา)

^๔สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๗๒ วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๖," (อ้างสำเนา)

คณะกรรมการดำเนินงานประชุมกันเดือนละครั้งเพื่อพิจารณาและดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพิจารณาหนังสือ ระเบียบการ โดยเสนอรายงานต่อคณะกรรมการบริหาร พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง คณะกรรมการดำเนินงาน ได้มีการประชุมกันครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ จนถึงปัจจุบัน รวมการประชุมทั้งหมด ๓๘ ครั้ง^๑

การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ นอกจากมีคณะกรรมการบริหาร คณะอนุกรรมการสาขาวิชา และคณะกรรมการดำเนินงานดังกล่าวแล้ว มูลนิธิโครงการตำราฯ ยังมีบุคคลที่ช่วยในการบริหารงาน คือผู้จัดการมูลนิธิโครงการตำราฯ (ซึ่งเป็นความคิดของคณะกรรมการบริหาร ตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ เพื่อสรรหาบุคคลที่เหมาะสมดำเนินงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ แทนคณะกรรมการบริหาร ให้ทำงานเต็มเวลาคณะกรรมการบริหาร ก็ยังคงเป็นที่ปรึกษาและวางแนวทางเท่านั้น)^๒ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐ แต่งตั้งให้ นายรังสรรค์ ธนพรพันธ์ อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้จัดการมูลนิธิโครงการตำราฯ^๓ ปรากฏว่า ผู้จัดการฯ มีงานประจำมากอยู่แล้ว จึงไม่สามารถช่วยงานมูลนิธิโครงการตำราฯ ได้เต็มเวลา แต่ก็ยังเป็นแกนสำคัญในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการหาแนวทาง เพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตหนังสือ รวมทั้งประเมินผลงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ

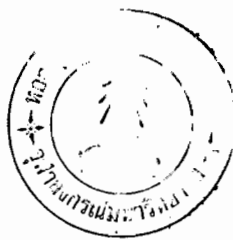
---

^๑มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานครั้งที่ ๓๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๓," (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราฯ, ๒๕๒๓) (อัตส่าเนา)

^๒สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๘๘ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๘," (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราฯ, ๒๕๑๘) (อัตส่าเนา)

^๓สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๘๘ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐," (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราฯ, ๒๕๒๐) (อัตส่าเนา)

ประเภทของหนังสือที่จัดพิมพ์

มูลนิธิโครงการตำราฯ จัดพิมพ์หนังสือในแขนงวิชาสังคมศาสตร์และมนุษย-
ศาสตร์ ประกอบด้วย ๘ สาขา คือ

๑. สาขาวิชาภูมิศาสตร์
๒. สาขาวิชาประวัติศาสตร์
๓. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
๔. สาขาวิชารัฐศาสตร์
๕. สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
๖. สาขาวิชาปรัชญา
๗. สาขาจิตวิทยา
๘. สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี^๑

ทั้งนี้ในแต่ละสาขาริชาดังกล่าวมีคณะกรรมการ ทำหน้าที่พิจารณาวาง
แนวนโยบายการสร้างตำราในสาขาของตน กำหนดชื่อและชื่อเรื่องหนังสือ ตลอดจนจัดหา
และกำหนดตัวบุคคลผู้เขียน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร สำหรับประธานสาขาริชาฯ
จะต้องเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารมูลนิธิฯ ด้วย อนุกรรมการสาขา ประกอบด้วย
นักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ นอกเหนือไปจากดำเนิน
งานจัดทำตำราแล้ว อนุกรรมการเหล่านี้ยังทำหน้าที่ส่งเสริมให้นักวิชาการได้เข้ามามีส่วน
ร่วมในมูลนิธิฯ ให้มากขึ้นด้วย

ขั้นตอนในการเสนอหนังสือ

๑. สาขาริชาต่าง ๆ ทั้ง ๘ สาขา จะพิจารณาคัดเลือกหนังสือที่เห็นสมควร
จัดพิมพ์เสนอต่อคณะกรรมการบริหาร เพื่อให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาอนุมัติ

---

^๑ บัญย ชัยภากรณี, "คำแถลงของโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์,"
ใน ชุดชีวิตและงานครูเทพ, ชลธิรา กลัคคอยู่, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๑๘)

๒. ผู้ที่ต้องการเสนอแปลหรือแต่งหนังสือ จะต้องเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือที่จะแปลหรือแต่งไปยังประธานสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

๓. การเสนอหนังสือ ผู้เสนอจะต้องจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือที่จะเสนอให้พิจารณา ดังนี้ คือ

ก. ชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่ง (ในกรณีหนังสือแปล)

ข. ชื่อสำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และจำนวนหน้า (ในกรณีหนังสือแปล)

ค. คุณวุฒิและประวัติของผู้เสนอแปล หรือ แต่ง

ง. ระยะเวลาในการแปล หรือ แต่ง

จ. จัดทำบทย่อ หรือ เนื้อหาสาระย่อของหนังสือที่จะเสนอ

ฉ. คาดหมายสถาบันและประเภทของผู้ที่จะใช้หนังสือ

ช. ในกรณีหนังสือแปล ให้ส่งต้นฉบับเดิมให้แก่มูลนิธิโครงการตำราฯ และแจ้งชื่อผู้ที่จะทำหน้าที่บรรณาธิการ (editor) ด้วย

ซ. วันที่เสนอเรื่องต่อมูลนิธิโครงการตำราฯ

๔. ในกรณีหนังสือแปล ให้ผู้แปล แปลเป็นตัวอย่าง ๒-๓ หน้า เพื่อประกอบการพิจารณาพร้อมไปด้วย

๕. เมื่อเสนอแปลหรือแต่ง ให้เสนอหนังสือต่อประธานสาขาวิชา และประธานสาขาวิชาจะเสนอต่อคณะกรรมการฯ เพื่ออนุมัติให้แปลหรือแต่งต่อไป

เมื่อหนังสือได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการฯ แล้ว ต่อจากนั้นผู้เสนอก็ดำเนินการแปลหรือแต่งได้ทันที เมื่อแปลหรือแต่งเสร็จแล้วก็ส่งต้นฉบับที่พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์ดีด เพื่อสะดวกในการอ่าน ไปยังมูลนิธิโครงการตำราฯ จำนวน ๓ ชุด เมื่อคณะกรรมการฯ จะส่งต้นฉบับนี้ไปให้ผู้อ่านต้นฉบับ (reader) เพื่อตรวจสอบพิจารณา ถ้าเป็นหนังสือแปลจะส่งไปให้บรรณาธิการอ่านก่อนเพื่อตรวจสอบส่วนและความถูกต้องการแปล ตลอดจนการใช้ศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อหักท้วงให้แก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะส่งไปให้ผู้ตรวจต้นฉบับ หลังจากนั้นคณะกรรมการฯ จะพิจารณาอนุมัติอีกครั้ง โดยพิจารณาจากความเห็นของผู้อ่านต้นฉบับ ถ้าอนุมัติก็จะดำเนินการตีพิมพ์ต่อไป

สิทธิ

สิทธิในการพิมพ์ทุกครั้ง เป็นของมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยผู้แปลร่วมหรือแต่งจะได้รับค่าสมนาคุณจากโครงการตำราฯ ทุกครั้งที่หนังสือตีพิมพ์ ตามอัตราที่มูลนิธิโครงการตำราฯ กำหนดไว้

เนื่องจากมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ผลิตหนังสือตำราชั้นสูง ทั้งที่เป็นงานแปลโดยตรง งานแปล-เรียบเรียง งานถอดความ งานรวบรวมงานแต่ง และงานวิจัย ฉะนั้นเพื่อให้งานดังกล่าวถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความน่าเชื่อถือ ทางมูลนิธิฯ จึงแต่งตั้ง บรรณาธิการ และผู้ตรวจต้นฉบับ เพื่อตรวจและประเมินต้นฉบับก่อนที่จะมีการจัดพิมพ์ทุกครั้ง ทั้งนี้โดยได้กำหนดหน้าที่ของบรรณาธิการและผู้ตรวจต้นฉบับไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ก. หน้าที่ของบรรณาธิการ

ในกรณีหนังสือแปล

๑. ตรวจเร่งรัดต้นฉบับจากผู้แปลให้ทันกำหนดเวลา ในกรณีที่ผู้แปลหลายคน บรรณาธิการต้องมีหน้าที่ประสานงาน และเร่งรัดให้ทันการแปลเสร็จพร้อมกันตามกำหนด

๒. ตรวจสอบและ ความถูกต้องการแปล ตลอดจนการใช้ศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อชักท้วงให้แก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะส่งไปให้ผู้ตรวจต้นฉบับ

๓. เมื่อได้รับรายงานของผู้ตรวจต้นฉบับ เกี่ยวกับลักษณะคุณค่าของต้นฉบับนั้นแล้ว (หลังจากผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารฯ แล้ว) ติดต่อให้ผู้แปลแก้ไขและปรับปรุงต้นฉบับตามผู้ตรวจต้นฉบับเสนอแนะ

๔. ร่วมกับเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการตำราฯ ในการจัดสรรเกี่ยวกับการควบคุมและ เร่งรัดการจัดพิมพ์

๕. ติดต่อแจ้งให้ เทร็ดถูกจ่ายเงินค่าสมนาคุณแก่ผู้แปล ผู้ตรวจต้นฉบับ บรรณาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามระเบียบของมูลนิธิโครงการตำราฯ และเป็นตามมติของคณะกรรมการบริหารฯ

๑. ในกรณีหนังสือแต่ง

๑. ตรวจเร่งรัดต้นฉบับจากผู้แต่งให้ทำตามกำหนดเวลา
๒. ตรวจการใช้ภาษา ให้มีลักษณะสอดคล้องต้องกันตลอดจนการใช้ศัพท์ทางวิชาการให้เหมาะสม
๓. เมื่อได้รับรายงานของผู้ตรวจต้นฉบับ เกี่ยวกับลักษณะคุณค่าของต้นฉบับนั้นแล้ว (หลังจากผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารฯ แล้ว) ตัดต่อให้ผู้แต่งแก้ไขหรือปรับปรุงต้นฉบับตามที่ผู้ตรวจต้นฉบับเสนอแนะ
๔. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำของมูลนิธิโครงการตำราฯ ในการจัดการเกี่ยวกับการควบคุมและเร่งรัดการพิมพ์
๕. ติดต่อแจ้งให้เหรียญกษาปณ์เงินสมนาคุณแก่ผู้แต่ง ผู้ตรวจต้นฉบับ บรรณาธิการ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามระเบียบของมูลนิธิโครงการตำราฯ และเป็นตามมติของคณะกรรมการบริหารฯ

ข. หน้าที่ของผู้ตรวจต้นฉบับ

ในกรณีหนังสือแปล

๑. ตรวจพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถ รักษาความคิด ส่วนวนการใช้ภาษา การใช้ศัพท์ทางวิชาการถูกต้องเหมาะสมกับต้นฉบับ
๒. ประเมินความเห็นว่าคุณต้นฉบับแปลนี้ควรแก้การจัดพิมพ์หรือไม่
๓. ในกรณีที่ผู้ตรวจต้นฉบับมีความเห็นว่าควรดำเนินการจัดพิมพ์ได้ แต่ต้องมีการแก้ไข ก็ให้แสดงรายละเอียดและแนวทางเกี่ยวกับการแก้ไขมาด้วยพอสมควร
๔. การประเมินความคิดของผู้ตรวจต้นฉบับ ให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอต่อคณะกรรมการบริหารฯ

ในกรณีหนังสือแต่ง

๑. ตรวจพิจารณาลักษณะความคิดเห็นและลักษณะคุณค่าทางวิชาการของต้นฉบับ
๒. ประเมินความคิดเห็นว่าคุณต้นฉบับควรแก้การจัดพิมพ์หรือไม่

๓. ในกรณีที่ผู้ตรวจต้นฉบับมีความเห็นว่า ควรดำเนินการจัดพิมพ์ได้ แต่ต้องมีการแก้ไข ก็ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการแก้ไขประกอบมาด้วยพอสมควร
๔. ผู้ตรวจต้นฉบับต้องประเมินผลของต้นฉบับ ในลักษณะที่เป็นแนวทาง ให้คณะกรรมการบริหารฯ พิจารณากำหนดค่าสมนาคุณให้แก่ผู้แต่งด้วย
๕. การประเมินความคิดเห็นของผู้ตรวจต้นฉบับ ให้ทำ เป็นลายลักษณ์อักษร เสนอต่อคณะกรรมการบริหารฯ

อัตราค่าสมนาคุณการแต่งและแปลตำรา

๑. ค่าแปลตำรา ให้ผู้แปล ๒๐๐ บาท ต่อ ๑,๐๐๐ คำ (ภาษาต่างประเทศ)
๒. ค่าแต่งตำรา ให้ผู้แต่งร้อยละ ๘ ไม่มีอัตราขั้นสูงสุด โดยคณะกรรมการบริหารฯ เป็นผู้พิจารณาว่าควรเป็นเท่าใด ทั้งนี้ให้รวมค่าสมนาคุณสำหรับหนังสือที่เรียบเรียงขึ้นใหม่จากวิทยานิพนธ์ด้วย
๓. ค่าถอดความ (มิได้แปลโดยตรงจากหนังสือ แต่ใช้กรรมวิธีถ่ายทอดสาระสำคัญของหนังสือนั้นมาเรียบเรียงเป็นภาษาไทย) ๕๐-๗๕ บาท ต่อ ๑,๐๐๐ คำ โดยคณะกรรมการบริหารฯ เป็นผู้พิจารณาว่าควรจะเป็นเท่าใด
๔. ค่ารวบรวม ให้ผู้รวบรวม ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท โดยคณะกรรมการบริหารฯ เป็นผู้พิจารณาว่าควรจะเป็นเท่าใด
๕. ค่าแปลเรียบเรียงคำ ในกรณีที่ผู้แปลต้องตัดทอน หรือ เพิ่มเติมคำอธิบายนอกเหนือจากการแปลธรรมดาให้เรียกตำราประเภทนั้นว่า "แปลเรียบเรียง" คณะกรรมการบริหารฯจะเป็นผู้พิจารณาว่า ตำราเล่มใดอยู่ในข่ายดังกล่าวและสมควรให้ค่าเรียบเรียงเพิ่มเติมเป็นพิเศษจากค่าแปลเท่าใด
๖. การพิมพ์ครั้งที่ ๒ เป็นต้นไป ผู้แปล ผู้แต่ง แปลเรียบเรียง ถอดความ และ รวบรวม จะได้รับค่าสมนาคุณ ร้อยละ ๑๐ ของราคาขาย โดย คิดจากจำนวนหนังสือที่ขายได้
๗. บรรณาธิการจะได้รับสมนาคุณ ร้อยละ ๑๐-๒๕ ของค่าแปลหนังสือนั้นๆ โดยประธานสาขาวิชา และคณะกรรมการบริหารฯ จะเป็นผู้พิจารณา
๘. ค่าสมนาคุณผู้ตรวจต้นฉบับต่ำสุดไม่มี อัตราสูงสุดไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท^๑

^๑มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๑๑๓ วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๓," (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราฯ, ๒๕๒๓) (อิตสำเนา)

การจ่ายค่าสมนาคุณ

๑. ค่าแปล แต่ง แปลเรียบเรียง ถอดความ หรือรวบรวม จะได้ค่าสมนาคุณเป็นงวด ๆ ดังนี้

ก. จะได้ค่าสมนาคุณ ๑ ใน ๓ ของทั้งหมด เมื่อทำงานเสร็จ และส่งต้นฉบับให้ผู้อ่านต้นฉบับหรือบรรณาธิการแล้ว

ข. จะได้รับอีก ๑ ใน ๓ ของทั้งหมด เมื่อคณะกรรมการฯ อนุมัติให้จัดพิมพ์ เป็นหนังสือได้

ค. จะได้รับงวดสุดท้ายอีก ๑ ใน ๓ เมื่อหนังสือตีพิมพ์เสร็จแล้ว สำหรับหนังสือที่คณะกรรมการบริหารฯ ไม่พิจารณาจัดพิมพ์ จะได้รับค่าสมนาคุณเฉพาะงวดแรกเท่านั้น

๒. ค่าบรรณาธิการ

บรรณาธิการจะได้รับค่าสมนาคุณเป็น ๒ งวด งวดแรก ครึ่งหนึ่งจะได้รับเมื่อทำงานเสร็จ งวดที่ ๒ อีกครึ่งหนึ่งจะได้รับเมื่อหนังสือตีพิมพ์เสร็จแล้ว

๓. ค่าสมนาคุณผู้อ่านต้นฉบับจะจ่ายหมดครั้งเดียวเท่านั้น^๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "ระเบียบวิธีการเสนอหนังสือ, การดำเนินงานและการสมนาคุณ" (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๑) (ฮัดสำเนา)

แบบการเสนอหนังสือ

- ๑. ชื่อหนังสือ (ภาษาไทยและภาษาเดิม) _____
- ๒. ชื่อผู้แต่ง _____
 _____
 _____
- ๓. สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์ และสถานที่พิมพ์ _____
 _____
- ๔. จำนวนหน้าของหนังสือ _____
- ๕. จำนวนคำในแต่ละหน้าโดยเฉลี่ย (กรณีหนังสือแปล) _____
- ๖. เจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือ _____
 _____
- ๗. ชื่อผู้แปล คุณวุฒิและประวัติ _____
 _____
- ๘. ที่อยู่ของผู้แปลที่ติดต่อได้สะดวก _____
 _____
- ๙. บรรณาธิการ คุณวุฒิและประวัติ _____
 _____
- ๑๐. ที่อยู่ของบรรณาธิการที่ติดต่อได้สะดวก _____
 _____
- ๑๑. ระยะเวลาที่ใช้ในการแปล _____
- ๑๒. สถานที่คาดว่าจะใช้หนังสือเล่มนี้ _____
 _____
- ๑๓. สาระย่อ _____
 _____
- ๑๔. สารบัญหนังสือ _____
 _____

ผลงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีบทบาทในการส่งเสริมงานวิชาการมานับเป็นเวลาเกือบ ๑๓ ปี คือ ตั้งแต่แรกเริ่มก่อตั้ง ๑๗ สิงหาคม ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบันในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ ผลงานของมูลนิธิโครงการตำราฯ มีปรากฏออกมา ๒ ประเภท คือ

ก. การผลิตจุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งจุลสารดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายที่จะแปล เรียบเรียงและย่อบทความตลอดจนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทย ซึ่งเขียนเป็นภาษาต่างประเทศ การจัดทำจุลสารโครงการตำราฯ ได้มีขึ้นใน ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และสิ้นสุดลงใน ปี ๒๕๑๙ โดยจัดพิมพ์ไปแล้ว รวม ๑๒ ฉบับ

ข. การส่งเสริมการเขียนและการแปลตำราระดับอุดมศึกษา จากการสำรวจซึ่งวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ มูลนิธิโครงการตำราฯ ได้ส่งเสริมให้มีการเขียนและแปลตำราระดับอุดมศึกษา รวม ๖๕ เล่ม จัดพิมพ์ไปแล้ว ๓๖ เล่ม อยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์และดำเนินการ ๒๙ เล่ม

การจัดพิมพ์และจำหน่าย^๒

หนังสือตำราต่าง ๆ ที่ผลิตโดยมูลนิธิโครงการตำราฯ ในการจัดพิมพ์และจำหน่ายแบ่งได้เป็น ๒ วิธี คือ

๑. หนังสือที่ทางมูลนิธิโครงการตำราฯ จัดพิมพ์เอง จะให้สำนักพิมพ์ศึกษิตสยามเป็นผู้ดำเนินการจำหน่าย

^๑หนังสือ ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อ-ชนชาติ โดย จิตร ภูมิศักดิ์ ถูกสั่งห้ามจัดพิมพ์จำหน่าย จึงเหลือที่พิมพ์และจำหน่ายปัจจุบัน ๓๕ เล่ม

^๒สัมภาษณ์ ศรศักดิ์ ชูสวัสดิ์, เจ้าหน้าที่ประจำมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕ กันยายน ๒๕๒๒.

๒. หนังสือของมูลนิธิโครงการตำราฯ ให้สำนักพิมพ์อื่นจัดพิมพ์และดำเนินการจำหน่าย เช่น สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ประพันธ์สาส์น และศูนย์หนังสือเชียงใหม่ ทั้งนี้ มูลนิธิโครงการตำราฯ จะได้รับค่าลิขสิทธิ์

ในปัจจุบันนี้ ทางมูลนิธิโครงการตำราฯ มักให้ทางสำนักพิมพ์จัดพิมพ์และจำหน่าย ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการจำหน่ายและการลงทุน เนื่องจากมูลนิธิฯ มีเงินทุนน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย